

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)
www.economy.nauka.com.ua | № 10, 2018 | 31.10.2018 р.

УДК: 339.13 (477.64)

*Н. Г. Фатюха,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя
Т. М. Колодяжна,
магістрантка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя*

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА 2013-2017 РОКИ

*N. H. Fatiukha
Candidate of Economic Science, associate professor of department of finances,
banking and insurance, Zaporizhzhya national technical university, of Zaporizhzhya
T. M. Kolodyazhna
Master of the Department of Finance Banking and insurance,
Zaporizhzhya national technical university, of Zaporizhzhya*

STATISTICAL ANALYSIS OF EXPORT AND IMPORT OF COMMODITIES AND SERVICES OF ENTERPRISES OF ZAPORIZHZHYA AREA IS FOR 2013-2017

У статті представлені результати статистичного дослідження динаміки експорту, імпорту товарів та послуг підприємств Запорізької області за 2013-2017 роки.

Запорізький регіон відноситься до найбільш інвестиційно-привабливих в Україні. Область входить в п'ятірку лідерів за обсягами експорту товарів, в десятку – за обсягами імпортованого товару. Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 152 країн світу. Визначено, що основу зовнішньої торгівлі Запорізької області становлять товари. На їх долю припадало 93,6 – 95 % експорту.

Аналіз експорту товарами Запорізької області у 2017 році свідчить про відновлення зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону. Показники товарообороту після падіння у 2014-2016 роках продемонстрували тенденцію до зростання.

З географічного погляду, серед експортних операцій підприємств Запорізького регіону, найбільша частка припадала на країни Азії, Європи та СНД. Необхідно відзначити факт нарощування підприємствами регіону присутності на нових ринках через зниження можливостей реалізації товарів у РФ.

Товарна структура свідчить про промислове спрямування експорту та наявність потенціалу до нарощування продажів машин та обладнання.

Зниження імпорту є важливою умовою для ефективного економічного зростання нашої держави. Аналіз імпорту товарів свідчить про поступове зниження цих обсягів, крім 2017 року.

В структурі імпорту Запорізької області становлять також товари, на їх долю припадало 94,2 – 96,2% імпорту в різні роки. Найбільша питома вага імпорту товарів припадала з країн СНД та Європейського Союзу. В структурі імпорту переважають мінеральні продукти для промислового комплексу регіону, а також машини, обладнання та механізми.

Моніторинг стану зовнішньої торгівлі показав, що головними напрямками підвищення здійснення експортно-імпоротної діяльності підприємств області мають бути: створення потужного експортного сектору; залучення іноземних інвестицій; лібералізація і поліпшення товарної структури імпорту; гнучка податкова, цінова, депозитна, кредитна, фінансова і валютна політика, що стимулює диверсифікацію експортно-імпортних операцій; сприяння заходів щодо інтеграції економіки в європейські і світові господарські об'єднання та організації.

In the article the presented results of statistical research of dynamics of export, import of commodities and services of enterprises of the Zaporizhzhya area are for 2013-2017.

The Zaporizhzhya region behaves to most investment-attractive in Ukraine. An area is included in five of leaders after the volumes of export of commodities, in ten - after the volumes of the imported commodity. Foreign trade operations were conducted with partners from 152 countries of the world.

Certainly, that basis of foreign trade of the Zaporizhzhya area is presented by commodities. There was 93,6 - 95 export on their fate

The analysis of export of the Zaporizhzhya area commodities in 2017 testifies to proceeding in foreign economic activity of enterprises of region. The indexes of commodity turnover after falling in 2014-2016 showed a tendency to the increase.

From the geographical point of view, among the export operations of enterprises of the Zaporizhzhya region, most part was on the countries of Asia, Europe and U N S. It is necessary to mark the fact of increase of region of presence enterprises on new markets through the decline of marketabilities of commodities in Russian Federation.

A commodity structure testifies to industrial aspiration of export and presence of potential to the increase of sales of machines and equipment.

A decline of import is an important condition for the effective economy growing of our state. The analysis of import of commodities testifies to the gradual decline of these volumes, except 2017.

Commodities present in the structure of import of the Zaporizhzhya area also, on their fate there was 94,2 - 96,2 import in different years. Most specific gravity of import of commodities was from the countries of the U N S and European Union. In the structure of import mineral foods prevail for the industrial complex of region, and also machine, equipment and also machines, equipments and mechanisms.

Monitoring of the state of the external shipping showed that main directions of increase of realization of export-import activity of enterprises of area must be: creation powerful export to the sector; bringing in of foreign investments; liberalization and improvement of commodity structure of import; flexible tax, price, deposit, credit, financial and currency politics that stimulates diversification of export-import operations; an assistance of measures is in relation to integration of economy in the European and world economic associations and organizations.

Ключові слова: експорт; імпорт; товари; послуги; статистичний аналіз; Запорізька область.

Keywords: export; import; commodities; services; statistical analysis; Zaporizhzhya area.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічне зростання України визначається ступенем та типом залученості її економіки у світове господарство, побудови економічних зв'язків з іншими країнами. Роль окремого регіону визначають оптимальну структуру міжнародної торгівлі країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом і узагальненням досвіду у сфері зовнішньоекономічної діяльності, динаміки експортно-імпортних операцій, аналізу структури експорту та імпорту, займаються такі дослідники, як, зокрема: А. Мазаракі, Т. Мельник, Я. Жаліло, А. Гальчинський, Р. Кулинич, Н. Голованенко, В. Кремьні та ін. Попри всебічне вивчення зовнішньоекономічної діяльності України, існує потреба у дослідженні цієї проблематики в регіональному розрізі.

Постановка завдання. За допомогою статистичних даних дослідити динаміку експорту, імпорту товарів та послуг Запорізького регіону, визначення її географічної та товарної структури.

Виклад основного матеріалу. Запорізька область входить до числа регіонів України, які складають основу її індустріального та аграрного потенціалу. В області зосереджені практично всі основні галузі промисловості, серед яких провідне місце займають електроенергетика, металургія, машинобудування, металообробка та хімія. Основу промисловості регіону складають металургійний та енергетичний комплекси, де виробляється 12,1% загального обсягу чавуну, 14% сталі, 15,6% готового прокату, 11,9% коксу, 26,5% електроенергії в Україні. [1].

Запорізький регіон відноситься до найбільш інвестиційно-привабливих в Україні. Область входить в п'ятірку лідерів за обсягами експорту товарів, в десятку – за обсягами імпортованого товару.

У 2017р. експорт товарів становив 2980,9 млн.дол. США, імпорт – 1328,2 млн.дол. Порівняно із 2016р. експорт збільшився на 30,0% (на 688,1 млн.дол.), імпорт – на 33,0% (на 329,8 млн.дол.). Позитивне сальдо становило 1652,7 млн.дол. (у 2016р. також позитивне – 1294,4 млн.дол.).

Товарооборот склав 4309,1 млн.дол. США і перевищив показники 2016 і 2015 років [2]. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 2,25 (у 2016р. – 2,30) [2].

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 152 країн світу [2].

У 2017 році Запорізька область підтвердила свій статус регіону, який формує експортний потенціал України. Підприємства регіону забезпечили 6,89% експорту України (проти 6,3% у 2016 році) та 4,64% імпорту (проти 4,34% у 2016 році) [2].

За даними [3] здійснимо аналіз експорту товарів в цілому та по країнах світу за 2013-2017рр. (табл. 1).

Таблиця 1.
Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Запорізької області за період 2013-2017 рр.(млн. дол. США)

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг експорту, усього	3678,5	3730,2	2931,0	2292,8	2980,9
У тому числі до:					
країн СНД	1769,7	1418,9	897,5	654,0	684,2
Європи	684,3	868,7	832,2	689,0	894,2
Азії	788,2	966,0	870,6	697,3	1014,8
Африка	342,9	366,6	269,7	210,8	284,3
Америка	91,9	108,4	61,1	41,4	102,8
інших країн світу	1,5	1,6	0,1	0,3	0,6

Протягом 2014-2016 років експорт товарів мав тенденцію до зниження і тільки в 2017 році маємо зростання цього показника

Аналогічна ситуація по експорту до країн СНД та Європи . У 2017 році до країн СНД він склав 684,2 млн. дол. США проти 1769,7 млн. дол. США у 2013 році. До країн Європи це склало 894,2 млн. дол. США проти 684,3 млн. дол. США відповідно.

Експорт до країн Азії був найбільшим у 2017 році та склав 1014,8 млн. дол. США. Найменшими обсяги експорту були у 2016 році на рівні 697,3 млн. дол. США.

Експорт до країн Африки у 2013 році складав 342,9 млн. дол. США, а у 2017 році маємо незначне падіння до рівня 284,3 млн. дол. США.

Проте має незначне зростання обсягів експорту товарів до країн Америки і в 2017 році це склало 102,8 млн. дол. США.

З географічного погляду у 2017 році серед експортних операцій підприємств Запорізького регіону, 22,9% від загального експорту становлять країни СНД, 34,1% - країни Азії, 30,0% - країни Європи, 9,5% - Африки, 3,5% - країни Америки та на інші країни припадає 0,0%. (див. рис. 1).

Слід відмітити, що протягом досліджуваного періоду відбулося значне скорочення експорту товарів до країн СНД, насамперед це пов'язано з постачанням товарів до РФ (22,9% у 2017 році проти 48,1 % у 2013 році). Необхідно також відзначити факт нарощування підприємствами регіону присутності на нових ринках через зниження можливостей реалізації товарів у РФ.

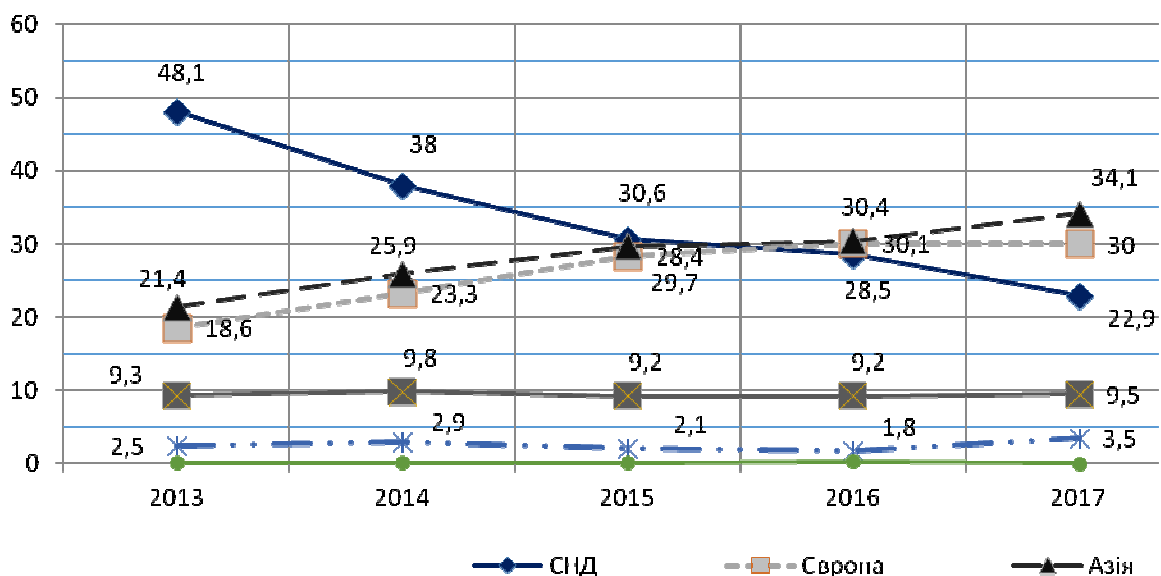

Рис. 1. Структура експорту товарів підприємств Запорізької області за 2013-2017 рр., %
[розраховано авторами за даними [3]]

До країн Європи маємо позитивну динаміку протягом всього досліджуваного періоду, крім 2017 року і вона складала 30,0%.

Серед країн Азії відбулося зростання обсягів і в 2017 році це становило 33,9% проти 21,4% у 2013 році.

В структурі експорту на країни Африки та Америки припадало 9,5 та 3,5% відповідно у 2017 році проти 9,3 та 2,5% у 2013 році.

Основу експорту складає торгівля недорогими металами (переважно продукцією чорної металургії), яка займає майже 57%. Це свідчить про відносно низький рівень доданої вартості у експорті регіону.

Водночас, 18,6% експорту становить продукція категорії машини, обладнання та механізми. Зростання експорту цієї категорії за рік склало майже 42%, що свідчить про поступовий перехід до експорту високотехнологічної продукції. [2].

Аналіз динаміки експорту товарів Запорізької області за 2013-2017 рр. проведемо на основі розрахунку: базисного та ланцюгового абсолютного приросту, базисного та ланцюгового абсолютного темпу зростання та темп приросту, одного проценту приросту та середніх показників динаміки. Всі розраховані показники зведемо в табл. 2.

Висновки з табл. 2:

- абсолютний приріст базисним методом з позитивного значення у 2014 році (51,7 млн.дол.США) на протязі 2015-2017рр. мав тенденцію зниження, проте в 2017 році ситуація дещо покращилася і зниження склало 697,6 млн.дол.США;

- при ланцюговому підрахунку абсолютний приріст спершу мав аналогічну тенденцію до базисного року, проте у 2017 році маємо зростання на 688,1 млн.дол.США;

- темп зростання базисний мав позитивне значення лише у 2014 році і склав 101,4%, найбільше зниження відбулося у 2016 році і становило 62,3%, або на 37,7% менше;

- темп зростання ланцюговий знижувався протягом 2015-2016рр. (78,6 та 78,2% відповідно), а у 2017 році відбувся ріст показника і він становив 130,0%, або на 30,0% більше в порівнянні з 2016 роком;

- абсолютне значення одного процента приросту протягом 2014-2017рр. мало тенденцію до зниження.

Таблиця 2.
Динаміка експорту товарів, млн.дол. США

Роки	Експорт товарів млн. дол. США	Абсолютний приріст, млн. дол. США		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту млн. дол. США
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
2013	3678,5	-	-	100,0	-	-	-	-
2014	3730,2	51,7	51,7	101,4	101,4	1,4	1,4	36,8

2015	2931	-747,5	-799,2	79,7	78,6	-20,3	-21,4	37,3
2016	2292,8	-1385,7	-638,2	62,3	78,2	-37,7	-21,8	29,3
2017	2980,9	-697,6	688,1	81,0	130,0	-19,0	300	22,9

[розраховано авторами за даними [3]]

У 2017р. експорт послуг становив 171,8 млн.дол. США, імпорт – 52,2 млн.дол. Порівняно із 2016р. експорт збільшився на 1,2% (на 2,0 млн.дол.), імпорт – знизився на 4,9% (на 2,7 млн.дол.). Позитивне сальдо становило 119,6 млн.дол. (у 2016р. – також позитивне 114,9 млн.дол.) [4].

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 3,17 (у 2016р. – 3,09).

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 117 країн світу [2].

Розглянемо географічну структуру експорту послуг, яка наведена у табл.3 [4].

Таблиця 3.
Динаміка експорту географічної структури зовнішньої торгівлі послугами Запорізької області за 2013-2017 рр., (млн. дол. США)

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг експорту, усього	228,7	196,4	143,1	169,8	171,8
У тому числі до:					
країн СНД	111,4	91,5	48,2	35,1	34,4
Європи	34,7	29,7	18,5	49,6	40,0
Азії	20,0	15,4	21,4	18,1	20,1
Африки	18,4	16,7	10,4	16,3	15,6
Америки	0,6	0,2	0,4	0,1	0,3
Інші	43,6	42,9	44,2	50,6	61,4

Обсяг експорту послуг до країн СНД знижувався протягом всього періоду. з 111,4 до 34,4 млн. дол. США відповідно.

До країн Європи обсяги експорту послуг знижувалися до 2016 року, а потім відбувся ріст і у 2017 році склали 40,0 млн. дол. США. Експорт до країн Азії був найбільшим у 2015 році та склав 21,4 млн. дол. США. Експорт послуг до країн Африки найбільше складав у 2013 році – 18,4 млн.дол. США. А до Америки маємо незначні обсяги від 0,1 у 2016р. до 0,6 млн.дол. США у 2013 році.

Структуру послуг за країнами світу зобразимо на рис.2.

З географічного погляду у 2013 році експортних послуг підприємств Запорізького регіону складає 48,7% від загального експорту становлять країни СНД, 28,2% - країни Азії, 14,1% - країни Європи, 10,1% - інші країни. (див. рис. 2).Серед країн СНД відбулося зниження експорту протягом 2014-2017рр.

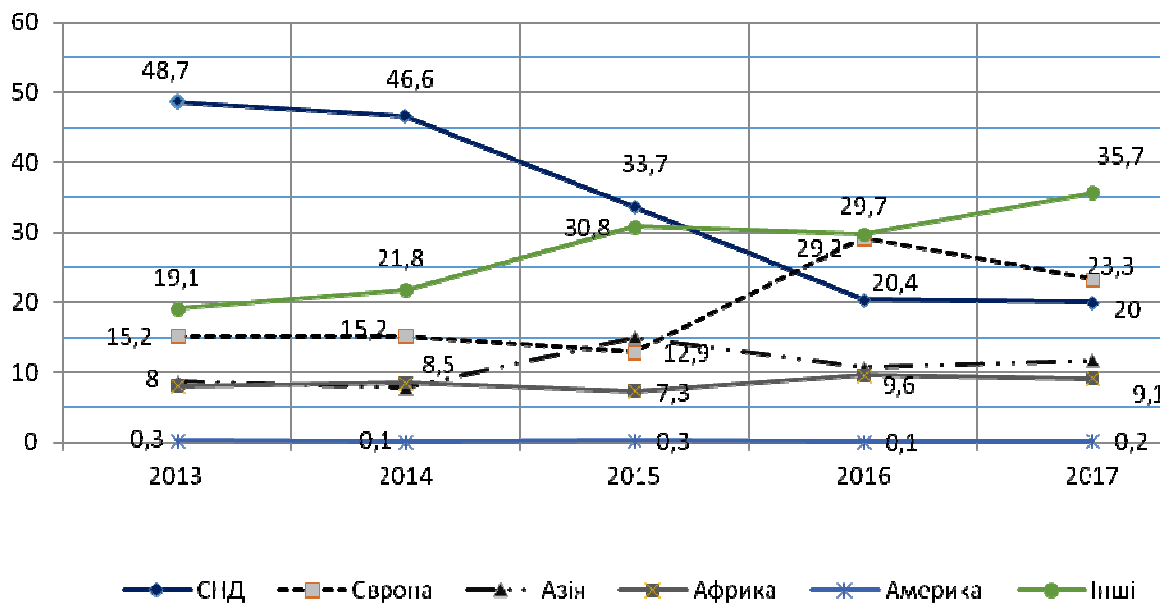

Рис. 2. Структура експорту послуг Запорізької області за країнами світу, %
[розраховано авторами за даними [4]]

До країн Європи маємо динаміку зростання протягом останніх двох років у 2017р. вона складає 23,3%.

Серед країн Азії відбулося падіння у 2014р. до 7,8%, що поступово покращилося у наступні роки.

В структурі експорту на ці країни припадає у 2017р. 11,7%. На країни Африки спостерігається аналогічна ситуація і у 2017 році припадало 9,4% загального експорту послуг, а на країни Америки цей показник становив лише 0,2%.

Аналіз динаміки експорту послуг підприємств Запорізької області за 2013-2017рр. розраховується аналогічно показникам експорту товарів (табл.4).

Проаналізувавши табл. 4, можна сказати, що спостерігається нерівномірний розподіл у зміні обсягів експорту послуг.

При базисному способі розрахунку протягом аналізованого періоду спостерігалось зниження абсолютного приросту, проте він уповільнився у 2016р., і у 2017р. склав лише 56,9 млн.дол. США.

При ланцюговому розрахунку спершу маємо падіння, а починаючи з 2016р зростання. У 2017 році збільшення абсолютного приросту відбулося на 2,0 млн.дол. США в порівнянні з 2016р.

Найбільший темп зростання був у 2016р. – 118,7% в порівнянні з 2015р., або на 18,7% більше. Найбільше падіння відбулося у 2015р. – на 37,4% в порівнянні з 2013р., і темп зниження склав 62,6%.

Абсолютне значення 1% приросту у 2017р. склав 1,7 проти 2,3 млн.дол.США у 2014р.

Таблиця 4.

Основні показники динаміки експорту послуг Запорізької області за 2013-2017рр. %

Роки	Експорт послуг млн. дол. США	Абсолютний приріст, млн. дол. США		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту млн. дол. США
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
2013	228,7	-	-	100,00	-	-	-	-
2014	196,4	-32,3	-32,3	85,9	85,9	-14,1	-14,1	2,3
2015	143,1	-85,6	-53,3	62,6	72,9	-37,4	-27,1	2,0
2016	169,8	-58,9	26,7	74,2	118,7	-25,8	18,7	1,4
2017	171,8	-56,9	2,0	75,1	101,2	-24,9	1,2	1,7

[розраховано авторами за даними [4]]

Аналіз середніх показників експорту товарів та послуг приведемо у табл. 5

Згідно аналізу показників середнього рівня ряду можна зробити висновки, що експорт товарів значно випереджає експорт послуг.

Структура експорту товарів та послуг Запорізької області за 2013-2017 рр. майже не змінюється у співвідношенні частки товарів та частки послуг. Основу зовнішньої торгівлі області становлять товари. На їх долю припадало 93,6 - 95% експорту.

Таблиця 5.
Основні середні показники експорту товарів та послуг

	Середній рівень ряду, млн..дол. США	Середній абсолютний приріст, млн..дол. США		Середній темп зростання		Середній темп приросту
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
1	2	3	4	5	6	7
Експорт товарів	3122,7	-174,4	-174,4	94,9	94,9	-5,1
Експорт послуг	182,0	-14,2	-14,2	93,1	93,1	-6,9

[розраховано авторами за даними [3, 4]]

Підприємства та організації області за 2017р. імпортували товарів – на 1328,2 млн.дол. Порівняно з 2016р. обсяг імпорту збільшився на 33,0%, а порівнянні з 2013р. – зменшився на 24,6% (див. табл.5) [3].

Імпорт з країн Європейського Союзу становив 34,7% загального обсягу імпорту, з країн СНД – 41,5% (за 2013р. – 33,0% та 42,6% відповідно).

Водночас, наявні торгівельно-господарські зв'язки підприємств Запорізької області з підприємствами Російської Федерації все ще створюють значний вплив на географічну структуру імпорту товарів. Частка Російської Федерації в імпорті становить більше третини (в основному через імпорт сировинних ресурсів).

Таблиця 6.
Імпорт товарів Запорізької області за 2013-2017 рр., (млн. дол. США)

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг імпорту - всього, у т.ч.:	1762,4	1582,8	1085,5	998,4	1328,2
з країн СНД	750,8	776,3	475,4	346,8	551,1
Європи	581,9	456,7	344,8	416,3	461,5
Азії	304,9	241,7	167,3	157,8	187,1
Африки	12,7	14,6	27,5	11,8	54,9
Америци	101,1	72,5	56,7	56,9	71,8
Інші	11,0	21,0	13,8	8,8	1,8

Аналізуючи 2013-2016 рр., можна відмітити поступове зниження обсягів імпорту товарів у Запорізьку область, крім 2017р., в якому відбулося зростання на 33,0% в порівнянні з 2016 роком, що склало 1328,2 млн.дол.США.

Географічна структура імпорту товарами Запорізької області у 2013-2017 роках зображена на рис. 3.

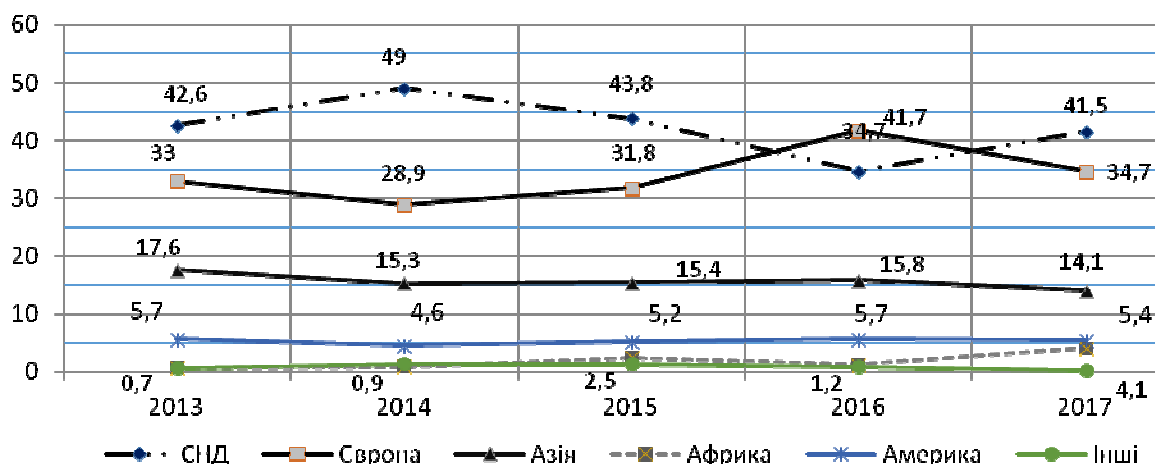

Рис. 3. Географічна структура імпорту товарів Запорізької області, %
[розраховано авторами за даними [3]]

В структурі імпорту переважають мінеральні продукти (37,9%) для промислового комплексу регіону, а також машини, обладнання та механізми (19,7%) [2].

Динаміка показників імпорту товарів Запорізької області наведено в табл. 7.

Зниження імпорту є важливою умовою для ефективного економічного зростання нашої держави, тобто збільшення власного експортного потенціалу через модернізацію провідних галузей економіки таких як металургійна, хімічна та легка промисловість. Як і раніше найбільший обсяг товарів імпортувався з країн СНД – 41,5% від загального імпорту.

При аналізі даних таблиці 7, спостерігається поступове зниження абсолютного приросту базисним методом, і у 2017 році він склав 434,2 проти 233,6 млн.дол. США у 2013 році.

При ланцюговому підрахунку починаючи з 2016р. відбулося зростання абсолютного приросту у 2017р.і становило 329,8 млн.дол. США порівняно з 2016 р.

Таблиця 7.
Основні показники динаміки імпорту товарів Запорізької області

Роки	Імпорт товарів млн. дол. США	Абсолютний приріст, млн. дол. США		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту млн. дол. США
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
2013	1762,4	-	-	100,00	-	-	-	-
2014	1582,8	-233,6	-233,6	89,8	89,8	-10,2	-10,2	17,6
2015	1085,5	-676,9	-497,3	61,6	68,6	-38,4	-31,4	15,8
2016	998,4	-764,0	-87,1	56,7	92,0	-43,3	-8,0	10,9
2017	1328,2	-434,2	329,8	75,4	133,0	-24,6	33,0	10,0

Найменший темп зниження при базисному розрахунку маємо в 2016р – 56,7%, або на 43,3% менше. Найбільший темп росту при ланцюговому підрахунку спостерігався у 2017р. порівняно з 2016р.-133,0% (на 33,0% більше).

Показник абсолютного значення 1% приросту ланцюговим методом у 2017 році склав 10 млн.дол. США проти 17,6 млн.дол. США у 2014 році.

Середні показники імпорту товарів розраховуємо після розрахунку динаміки імпорту послуг.

В імпорті послуг спостерігається падіння протягом 2013-2017рр і у 2017р.склав 52,2 млн.дол.США проти 103,4 млн.дол.США у 2013 році.

У порівнянні з 2013р. обсяг отриманих послуг зменшився – на 49,5% (див. табл.8).

Таблиця 8.
Імпорт послуг до Запорізької області за 2013-2017 рр., млн.дол. США

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг імпорту – всього, У т.ч.:	103,4	75,5	66,7	54,9	52,2
із країн СНД	34,9	24,4	20,0	17,2	13,0
із Європи	29,5	17,5	17,8	14,3	16,4
із Азії	2,0	1,6	2,9	2,1	2,5
із Африки	15,9	10,9	8,7	3,8	3,0
із Америки	0,2	-	-	-	0,0
Інші	20,9	21,1	17,3	17,5	17,3

У загальному імпорті послуг у 2017 році переважали послуги з країн Європи (31,5%), на СНД припадало 24,9%, на інші країни- 33,1%.

Графічно обсяги імпортованих послуг в Запорізьку область зобразимо на рис. 4.

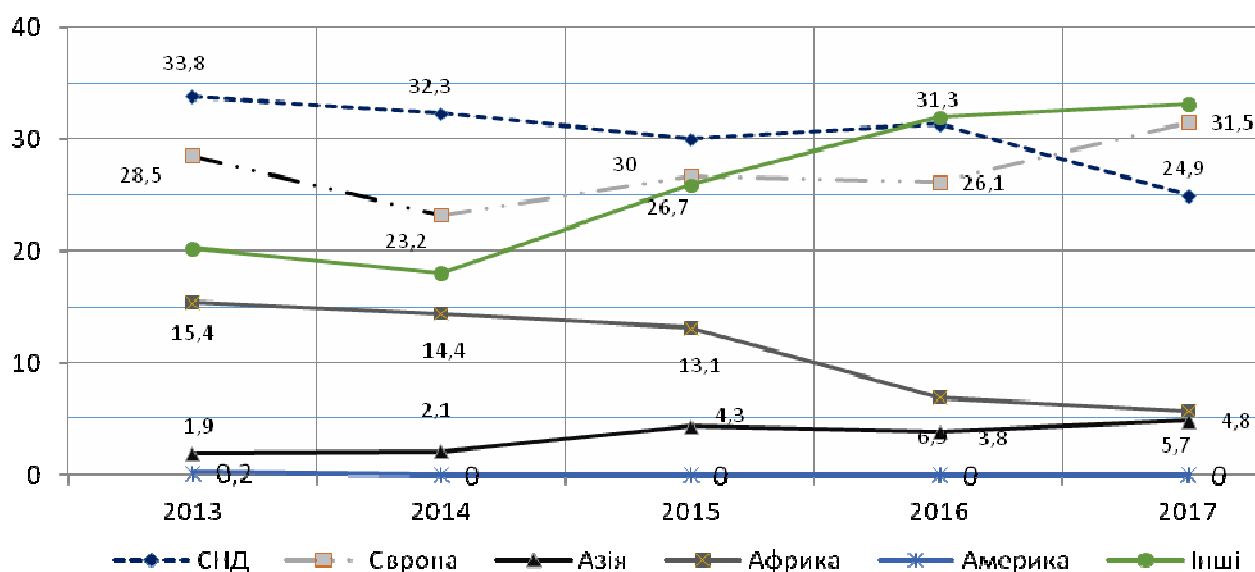

Рис. 4. Географічна структура імпорту послугами у Запорізьку область, %
[розраховано авторами за даними [4]]

Аналіз динаміки імпорту послуг за 2013-2017 рр. зведемо в табл. 9.

Дослідивши дані табл.9 можемо відмітити, що відбулося падіння імпорту послуг до області, як при базисному, так і ланцюговому обрахунку.

При базисному обрахунку найбільше падіння імпортованих послуг відслідковується у 2017 році і це склало 51,2 млн.дол.США (на 49,5% менше в порівнянні з 2013р.), при ланцюговому у 2014 році в порівнянні з 2013 роком - на 27,9 млн.дол. США (на 27,0% менше). Абсолютне значення 1% приросту протягом 2013-2017рр. знижувалося.

Таблиця 9.
Основні показники динаміки імпорту послуг

Роки	Імпорт послуг млн. дол. США	Абсолютний приріст, млн. дол. США		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту млн. дол. США ланцюговий
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
2013	103,4	-	-	100,00	-	-	-	-
2014	75,5	-27,9	-27,9	73,0	73,0	-27,0	-27,0	1,0
2015	66,7	-36,7	-8,8	64,5	88,3	-35,5	-11,7	0,8

2016	54,9	-48,5	-11,8	53,1	82,3	-46,9	-17,7	0,7
2017	52,2	-51,2	-2,7	50,5	95,1	-49,5	-4,9	0,5

%[розраховано авторами за даними [4]]

Аналіз середніх показників динаміки імпорту товарів і послуг занесемо у табл. 10.

Таблиця 10.
Середні показники імпорту товарів та послуг Запорізької області %

	Середній рівень ряду млн.дол. США	Середній абсолютний приріст, млн.дол. США		Середній темп зростання		Середній темп приросту
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	
1	2	3	4	5	6	7
Імпорт товарів	1351,5	-108,6	-108,6	93,2	93,2	-6,8
Імпорт послуг	70,5	-12,8	-12,8	84,3	84,3	-15,7

[розраховано авторами за даними [3, 4]]

При аналізі імпорту товарів та послуг бачимо, що середній рівень обсягів імпорту товарів випереджає обсяги імпорту послуг. Це говорить про випереджальні темпи росту обсягів імпортованих товарів.

Структура імпорту Запорізької області за 2013-2017 рр. майже не змінюється у співвідношенні частки товарів та частки послуг. Основу зовнішньої торгівлі області становлять товари. На їх долю припадає 94,2 – 96,2% імпорту в різні роки.

Моніторинг стану зовнішньої торгівлі показав, що головними напрямками підвищення здійснення експортно-імпоротної діяльності підприємств області мають бути:

- створення потужного експортного сектору;
- залучення іноземних інвестицій;
- лібералізація і поліпшення товарної структури імпорту;
- гнучка податкова, цінова, депозитна, кредитна, фінансова і валютна політика, що стимулює диверсифікацію експортно-імпортних операцій;
- сприяння заходів щодо інтеграції економіки в європейські і світові господарські об'єднання та організації [5, с. 61].

Висновки та перспективи подальших розробок. Провівши статистичне дослідження можемо зробити висновки: структура експорту товарів та послуг Запорізької області за 2013-2017 рр. майже не змінюється у співвідношенні частки товарів та частки послуг. Основу зовнішньої торгівлі області становлять товари. На їх долю припадає 93,6 - 95% експорту.

Аналіз експорту товарами Запорізької області у 2017 році свідчить про відновлення зовнішньоекономічної діяльності підприємств регіону. Показники товарообороту після падіння у 2014-2016 роках продемонстрували тенденцію до зростання та мають перспективи відновитись до докризового рівня вже у 2018 році.

Наочною є зміна географії зовнішньої торгівлі та переорієнтація підприємств області з традиційних зв'язків з Російською Федерацією до торгівлі з Європейським Союзом, Азією та Близьким Сходом.

Товарна структура свідчить про промислове спрямування експорту та наявність потенціалу до нарощування продажів машин та обладнання.

Зниження імпорту є важливою умовою для ефективного економічного зростання нашої держави, тобто збільшення власного експортного потенціалу через модернізацію провідних галузей економіки таких як металургія, хімічна та легка промисловість.

Література.

1. Економічні та соціальні умови Запорізької області <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/733-ekonomichni-ta-sotsialni-umovi-zaporizkoji-oblasti>
2. Аналіз зовнішньої торгівлі товарами Запорізької області у 2017 році <http://investment.zoda.gov.ua/uk/analiz-zovnishnyoi-torgivli-tovarami-zaporizkoji-oblasti-u-2017-roci>

3. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами Запорізької області [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia>
- 4 Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі послугами [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia>
5. Голованенко Н. В. Особливості експортно-імпортних операцій підприємств України /Н. В. Голованенко // Студентський науковий журнал. – 2008. – № 6. – С. 60-62.

References.

1. *Ekonomichni ta sotsialni umovy Zaporizkoi oblasti* [Economic and social conditions of the Zaporizhzhya region], [Online], available at: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/733-ekonomichni-ta-sotsialni-umovi-zaporizkoji-oblasti>
2. *Analiz zovnishnoi torhivli tovaramy Zaporizkoi oblasti u 2017 rotsi* [Analysis of foreign trade in goods of Zaporizhzhia oblast in 2017], [Online], available at: <http://investment.zoda.gov.ua/uk/analiz-zovnishnyoi-torgivli-tovarami-zaporizkoi-oblasti-u-2017-roci>
3. *Dynamika heohrafichnoi struktury zovnishnoi torhivli tovaramy Zaporizkoi oblasti* [Dynamics of the geographical structure of foreign trade in goods of the Zaporizhzhya region], [Online], available at: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia>
4. *Dynamika heohrafichnoi struktury zovnishnoi torhivli posluhamy* [Dynamics of the geographical structure of foreign trade in services], [Online], available at: <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia>
5. Holovanenko, N. V.(2008), "Features of export-import operations of Ukrainian enterprises", *Studentskyi naukovyi zhurnal*, vol. 6, pp. 60-62.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2018 р.